

Faza sensorywna dla ruchu od narodzin do sześciu lat

Okres od narodzin do szóstego roku życia jest czasem ogromnej potrzeby ruchu. Istnym zniewoleniem byłoby oczekiwanie od dziecka trwania w bezruchu. Ruch towarzyszy dziecku od pierwszych chwil, a umiejętność ruchowa rozwija się najsprawniej w pierwszych latach jego życia. Ruch w montessoriańskiej koncepcji wychowania dziecka ma ogromne znaczenie dla wzrostu, rozwoju, nauki. Również w tym obszarze przechodzą fazy sensorywne. Montessori w swojej książce „odkrycie dziecka” zaznaczyła, że *„przejsie przez ten okres z sukcesem ma ogromne znaczenie dla ostatecznej doskonałości jednostki.”*¹

Ruch jest niezbędny do właściwego funkcjonowania organizmu ludzkiego. Począwszy od kondycji fizycznej, ruch przyczynia się do zachowania zdrowia, lecz nie tylko. Ruch jest także konieczny do rozwoju intelektualnego i umysłowego dziecka. Doświadczenia zmysłowe, wrażenia, które zdobywamy poprzez ruch, które są związane z ruchem w okresie dziecięcym zakorzeniają się w umyśle dziecka. *„Dziecko rozwija się poprzez własny wysilek i zaangażowanie. Jego rozwój zależy więc zarówno od czynników fizycznych jak i psychicznych.”* Sekret dzieciństwa, strona 96.²

Rozum dziecka rozwija się poprzez wspomnienie najróżniejszych wrażeń. Wrażenia zmysłowe pozwalają dziecku zapoznać się z cechami przedmiotów. Przy doświadczeniu dziecko uruchamiając zmysły zapamiętuje. Poprzez pamięć wzrokową, słuchową, mięśniową zapamiętuje. Użycie mięśni ma niebagatelne znaczenie dla rozwoju osobowości dziecka, tego wpływu, nie można niczym innym zastąpić.

Skoro posiadamy tę istotną wiedzę, co możemy zrobić, aby wspomóc dziecko w rozwoju jego umysłu, zgodnie z jego naturą ? Jako dorośli możemy włączać podstawowe i proste czynności fizyczne do zajęć i ćwiczeń klasowych tak, jak ruch, gra, taniec, śpiew.

Przedstawię tutaj postawę pewnego czteroletniego chłopca, który wielokrotnie był poproszony o nakrycie stołu przed posiłkiem. Za każdym razem jest bardzo przejęty, zaangażowany w zadanie i stara się je wykonać najlepiej, jak tylko potrafi, przygotowując miejsce do posiłku dokładnie, estetycznie, samodzielnie. W ten sposób jego umiejętności fizyczne wykorzystywane w sposób konstruktywny, przyczyniają się do rozwoju jego osobowości oraz troskliwego podejścia do innych, zaangażowania w pracę na rzecz innych, tutaj przedszkolnej społeczności, jeszcze zanim zda sobie sprawę ze swoich działań. Jednocześnie jego ego ma możliwość nawiązania relacji zewnętrznych, co daje mu silne poczucie osiągnięcia celu oraz poczucie własnej

¹ M.Montessori „Odkrycie dziecka” str. 86

² Sekret dzieciństwa, strona 96

wartości. Jego sukces z wykonania zadania, jego własna satysfakcja i zadowolenie, pozwalają mu poczuć się potrzebnym, ważnym członkiem grupy.

Nie ma w tym nic nadzwyczajnego, ponieważ wszystkie dzieci lubią, kiedy ich wysiłki i praca są doceniane. Jako dorośli musimy zdać sobie sprawę z tych zachowań i zapewnić im możliwość zaistnienia, zachęcając dzieci, aby kontynuowały czynności, które je naprawdę interesują.

Poprzez taką aktywność dziecko realizuje swój potencjał i możliwości poprzez własne odkrycia i próby. Wykorzystując ruch, konieczny do znalezienia własnego działania w odpowiedzi na wpływ otoczenia. Od chwili narodzin dziecko przechodzi przez kolejne etapy biernego uczenia się, przyjmowania charakterystycznych cech otoczenia, adaptowania do niego. Dla przykładu, obrazującego cechy właściwe naturze dziecku podam fascynację dziecka tym, co według nas niewłaściwe, „zakazane”, dla przykładu lampka halogenowa na biurku. Każde dziecko potrzebuje samodzielnego doświadczania, każde dziecko chce spróbować, zobaczyć, sprawdzić. I chociażby dorosły nie dał na te odkrycia przyzwolenia, będziemy powtarzać nie ruszaj, nie dotykaj, nie wchodź, nie wolno, gorące, nie odnosi to zamierzonego przez nas efektu, do momentu, kiedy dziecko samodzielnie nie doświadczy skutków działania. Nie dotknie, nie oparzy palca. Przez to zdarzenie dziecko uczy się, że nie powinno nigdy dotykać lampki, która jest włączona. Jako dorośli możemy pomóc dziecku zrozumieć konsekwencje jego działań, ale czasem konieczna jest bolesna lekcja. Kiedy dziecko wykonuje działanie według tego, czego się w sposób świadomy nauczyło, dodaje to wiedzy i siły jego intelektowi.

Jedną z wiodących zasad wychowania montessoriańskiego jest możliwość wielokrotnego powtarzania ćwiczeń i czynności. Wiele z nich wykorzystuje pracę wielu grup mięśniowych, do wykonania zadań. *"Dziecko posiada naturalne pragnienie perfekcyjnego opanowania swoich organów ruchu. Jeśli nie może tego zrobić, nie może pokazać owoców swojej inteligencji. Wola jest więc nie tylko narzędziem wykonawczym, ale również narzędziem rozwoju fizycznego."* Sekret Dzieciństwa, str 99.³

W pedagogice Montessori rola aktywności fizycznej jest podniesiona do najwyższej rangi. Nie możemy wyobrazić sobie pracy własnej w klasie Montessori przy założeniu milczenia i bezruchu dziecka. *"Jeśli rozwijające się dziecko nie wykorzystuje organów ruchu, jego rozwój jest opóźniony, a osiągnięcie celów znacznie trudniejsze niż gdyby było pozbawione wzroku lub słuchu"*. Sekret dzieciństwa, str. 101.⁴

Jako dorośli możemy tu odgrywać niezwykle ważną rolę zachęcając dziecko do aktywności fizycznej i codziennych zadań. Rozwój fizyczny odgrywa jednakowo ważną i istotną rolę w rozbudowywaniu intelektu dziecka, poprzez wrażenia, rozumowanie, tworzenie jego osobowości, odczuwanie osiągnięć i własnej wartości, pobudzanie świadomości i rozwój woli działania.

---

³ Sekret Dzieciństwa, str 99

⁴ Sekret dzieciństwa, str. 101.